

ARHITECTURĂ ȘI URBANITATE INTERBELICĂ LA CONSTANȚA / INTERWAR ARCHITECTURE AND URBANITY IN CONSTANȚA

Nicoleta Doina TEODORESCU

Conf. dr. arh. / Assoc. Prof. PhD Arch.

Universitatea Spiru Haret-Facultatea de Arhitectură /
Spiru Haret University – Faculty of Architecture

teo_doina@yahoo.com

Rezumat

Arhitectură și urbanitate interbelică la Constanța este tema pentru 2015 a Școlii de vară de la Constanța. Tematica prezintă interes pentru că permite analiza și înțelegerea unei situații concrete: perioada interbelică este perioada de structurare și dezvoltare a orașului modern Constanța. În această perioadă sunt preluate direcțiile trasate la începutul secolului al XX-lea, dar sunt exprimate în cu totul alt registru arhitectural, generând un climat urban caracteristic. Cu siguranță, acestuia îi va corespunde un anumit climat cultural, constănțeanul căpătându-și caracteristicile identitare.

Vom aduce în discuție aspecte economice și intervenții politice care au condus la identificarea motoarelor de dezvoltare, precum și activitatea conștientă și responsabilă a unor arhitecți locali: Căpșuneanu, Andriescu, Gospodin, Sandor și Harry Goldstein. De ce arhitectura promovată de aceștia a fost asimilată cu ușurință de populație, cum a căpătat valoare identitară, care a fost rolul educativ al acestei arhitecturi, sunt câteva aspecte ce vor fi abordate pe parcurs.

Abstract

Architecture and interwar urbanity in Constanța is the topic for the Summer School 2015 in Constanța. This issue is of a large interest as it allows the analysis and understanding of a real situation: the interwar time is when the modern city of Constanța was structured and developed. During that time, the guidelines that were charted at the beginning of the 20th century are looked over again but interpreted in a different architectural register, thus generating a characteristic urban climate. This will surely have a correspondence in a certain cultural trend and the Constanța resident will acquire its identity features.

The discussion will be about economic aspects and political interventions that have led to the identification of the development drives such as the rational and responsible activity of some local architects: Căpșuneanu, Andriescu, Gospodin, Sandor and Harry Goldstein. Why was the architecture they advocated for easily assimilated by the population as it had achieved identity value, what was the educational role played by this architecture, these are other issues to be dealt with later herein.

Pentru exemplificare am ales să analizez activitatea arhitectului Harry Goldstein (1905-1975).

Evreu născut în Constanța, cu studii de arhitectură în Italia, Harry Goldstein desfășoară o activitate susținută în anii 30, marcând definitiv aspectul orașului și preferințele locuitorilor săi. La începutul anilor 50, Harry Goldstein va deveni Horia Maicu, nume sub care va desfășura o prodigioasă activitate în București.

Activitatea sa ca arhitect în Constanța a fost marcată în primul rând de proiectarea unui număr considerabil de locuințe individuale sau colective, uneori cu spații comerciale la parter și doar în cazuri izolate de construcții cu alte funcțiuni. Amplasamentele au fost totdeauna alese cu grijă, remarcând preferința pentru loturi ce confereau vizibilitate maximă și unicitate. Din punct de vedere stilistic, Horia Maicu abordează stilul cunoscut sub numele de Florentin și Stilul modernist, detaliile caracteristice acestuia îmbinându-se cu tema marină susținută de elemente ca hubloul, delfinul, valul, catargul.

Cuvinte cheie: izvoare, dinamică socială, modernitate, arhitectură, spațiu identitar.

Evoluția și dezvoltarea Constanței, după instaurarea administrației românești ca urmare a războiului de independență de la 1877, poate fi considerat un model de aplicare coerentă a unei politici de consolidare a statului românesc, de valorificare a resurselor locale, de dezvoltare economică și culturală foarte bine coordonate ce au condus la constituirea unei comunități cu puternic simț identitar.

În prima parte a secolului al XX-lea, respectiv până la sfârșitul primului război mondial, sunt prezente intervențiile și investițiile publice, se croiesc planurile de dezvoltare urbană, sunt realizate construcțiile destinate administrației, rețeaua stradală, sunt tra-

For an example, the selection was for the activity of architect Harry Goldstein (1905-1975).

Harry Goldstein, a Jew born in Constanța, studies architecture in Italy and has a rich activity in the 30's, with a strong and definite print on the city and the preferences of its residents. At the onset of the 50's, Harry Goldstein became Horia Maicu, a name under which he will conduct a prodigious activity in Bucharest.

His architect endeavour in Constanța was firstly defined by the designing of a considerable number of individual or collective houses, sometimes with business premises on the ground floor and other times constructions with different functions. The locations were carefully selected and the places of a maximum visibility and uniqueness were favoured. From a stylistic perspective, he opted for the style known as Florentine and modernist, where its specific features will intertwine with the marine theme, such as the porthole, dolphin, wave, the flagpole.

Keywords: sources, social dynamics, modernity, architecture, identity space

Since the instauration of the Romanian administration following the 1877 independence war, the evolution and development of Constanța has been regarded as a model of a coherent implementation of a policy of consolidating the Romanian state, a capitalization of the local resources, an economic and cultural well-coordinated progress that led to building a community with a strong sense of identity.

In the first half of the 20th century and until the end of the WWI, the public interventions and investments are present, urban development plans are being designed, the administrative constructions are erected, along with the street network, the large boulevards...

The ethnical and interdenominational nature of the city was emphasized on during that same time. Churches, synagogues or mosques will be built, the cultural mosa-

sate marile bulevarde... Tot în această perioadă este accentuat caracterul interetnic și interconfesional al orașului. Sunt construite biserici, sinagogi sau moschei, este încurajat mozaicul cultural ca element caracteristic și chiar pitoresc al comunității. Prin exemplul personal, regalitatea promovează urbea, construindu-se Reședința regală, ceea ce atrage protipendada din capitală. Sunt construite școli, liceul Mircea, se dezvoltă învățământul în limba română. Sunt încurajate investițiile în dotări destinate turismului, hoteluri, Cazinoul, restaurante, sunt încurajate viața culturală și publicațiile în limba română. Comerțul prosper și activitățile portuare bine aprovizionate pe calea ferată sunt atractive pentru noii locuitori. Orașul crește văzând cu ochii.

Pentru ca toate acestea să devină „oraș”, sunt atrași arhitecți cunoscuți, francezi, italieni, greci și ulterior români. Din punct de vedere arhitectural, orașul se îmbogățește cu edificii eclectice mai întâi, de influență mediteraneană, Art Nouveau sau neoromânești. În jurul acestui sâmbure de urbanitate se coagulează orașul modern Constanța.

Perioada interbelică este perioada de structurare și dezvoltare. În această perioadă sunt preluate direcțiile trasate la începutul secolului al XX-lea, dar sunt exprimate în cu totul alt registru arhitectural, generând climatul urban caracteristic. Cu siguranță, acestuia îi va corespunde un anumit climat cultural, constănțeanul căpătându-și caracteristicile identitare.

Marile obiective urbane, construcțiile reprezentative sau reședințele marilor proprietari sunt deja realizate. Pe fondul prosperității economice și al stabilității vieții sociale și politice se ridică clasa de mijloc, negustori, comercianți, intelectuali. Orașul este al lor, pentru ei și nevoile lor se construiește. Între timp, lumea se schimbă. Astfel se face că apar arhitecții locali, bine conectați la evoluția arhitecturii europene și naționale a căror activitate conștientă și responsabilă va marca

ic will be supported as an idiosyncratic and picturesque element of the community. Giving a personal example, the royalty will promote the city by building the Royal Residence, which will attract the rank and fashion from the capital. Schools will be built, the Mircea High School, the education in Romanian language will flourish. Investments for tourism, hotels, the Casino, restaurants are boosted, the cultural life and publications in the Romanian language will thrive. The prosperous commerce and the well-supplied port activities are a real magnet for the new citizens. The city is growing under their eyes. In order to have the city classified as such, known French, Italian, Greek and later Romanians architects will be invited to contribute. From the architectural perspective, the city will be enriched with eclectic elements, of a Mediterranean art nouveau or neo-Romanian influence. The modern city of Constanța will later coagulate around this urbanity core.

The interwar time is for structuring and development. During that time, the guidelines that were charted at the beginning of the 20th century are looked over again but interpreted in a different architectural register, thus generating a characteristic urban climate. This will surely have a correspondence in a certain cultural trend and the Constanța resident will acquire its identity features. This will surely have a correspondence in a certain cultural trend and the Constanța resident will acquire its identity features.

The large urban sights, the representative buildings or the residences of the great owners are already in place. The middle class of traders, businessmen, intellectuals will rise against the economic prosperity, the stability of the social and political life... The city belongs to them, to their needs, it is being built. In the meantime, the world had changed. The local architects emerged, well-connected to the evolution of the European and national architecture, whose rational and responsible activity of some local architects did leave an impression

definitiv identitatea constănțeană: Căpșuneanu, Andriescu, Gospodin, Sandor și Harry Goldstein. Aceștia vor construi corpul solid al Constanței, vor marca traseele, vor gestiona ritmul cotidian, vor echilibra spațiile private și vor direcționa activitățile, vor crea spațiul necesar dezvoltării caracteristice a localnicului. După București, este evident că acest oraș a fost marcat în mod special de construirea interbelică, de modernism.

Pentru o mai bună exemplificare am ales să analizez activitatea arhitectului Harry Goldstein (1905-1975). Evreu născut în Constanța, cu studii de arhitectură în Italia, Harry Goldstein desfășoară aici o activitate susținută în anii 30, marcând definitiv aspectul orașului și preferințele locuitorilor săi.

În această perioadă, după afirmațiile sale, va realiza în Constanța și împrejurimi 119 lucrări. Din fericire, mare parte dintre construcțiile realizate aici încă mai poartă inscripția cu numele arhitectului, iar accesul la arhiva de proiecte aflată în posesia domnului Daniel Balint a facilitat identificarea acestora, deoarece la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Constanța sunt foarte puține documente din anii 30.

La începutul anilor 50, Harry Goldstein va deveni Horia Maicu, nume sub care va desfășura o prodigioasă activitate în București.

Activitatea sa ca arhitect în Constanța a fost marcată în primul rând de proiectarea unui număr considerabil de locuințe individuale sau colective, uneori cu spații comerciale la parter și doar în cazuri izolate de construcții cu alte funcțiuni. Amplasamentele au fost totdeauna alese cu grijă, remarcând preferința pentru loturi ce confereau vizibilitate maximă și unicitate. Din punct de vedere stilistic, el abordează stilul cunoscut sub numele de Florentin sau Mediteranean și Stilul modernist, detaliile caracteristice acestuia îmbinându-se cu tema marină sau cu elemente ca hubloul, delfinul, valul, catargul, specifice stilului Art Deco.

on the identity of Constanța: Căpșuneanu, Andriescu, Gospodin, Sandor and Harry Goldstein. They will build the solid frame of Constanța, design the layout, manage the daily pace, will balance the private spaces and guide the activities, create the zone necessary to have a characteristic development of the locals. After Bucharest, it is obvious that this city has been specially impacted by the interwar construction and modernism.

For a better example, the activity of architect Harry Goldstein was selected (1905-1975). A Jew born in Constanța, graduate of architecture studies in Italy, Harry Goldstein will have a consistent work there in the 30's, leaving a definite mark on the city appearance and the preferences of its inhabitants.

During that time, as he himself was saying, he will contribute to 119 works in Constanța and vicinities. It is a fortunate thing that most of his constructions are still bearing the plates with the architect's name and the access to the archive of projects that is owned by Mr. Daniel Balint has facilitated the identification. The County Office of the National Archives of Constanța holds few documents about the 30's.

At the onset of the 50's, Harry Goldstein became Horia Maicu, a name under which he will conduct a prodigious activity in Bucharest.

His architect endeavour in Constanța was firstly defined by the designing of a considerable number of individual or collective houses, sometimes with business premises on the ground floor and other times constructions with different functions. The locations were carefully selected and the places of a maximum visibility and uniqueness were favoured. From a stylistic perspective, he opted for the style known as Florentine and modernist, where its specific features will intertwine with the marine theme, such as the porthole, dolphin, wave, the flagpole...referring to the Art Deco style.

Beneficiaries will be the private individuals. The archi-

Beneficiari sunt în primul rând cei privați. Arhitectura propusă de Horia Maicu a fost destinată preferențial clasei mijlocii, comercianți, avocați, medici, profesori, ingineri, în general populației locale, constănțenilor dar, fără discriminări și sezoniștilor sau celor ce s-au implicat în turism (vezi vilele de la Mamaia, Eforie, Carmen Sylva sau Hotel Carlton).

Funcțiunea principală este cea de locuire, unifamilială cu 1-2 apartamente, colectivă, simplă sau asociată cu funcțiuni conexe, ateliere, cabinete pentru liber profesioniști, alimentație publică, spații comerciale. Excepția o constituie hotelul Carlton, unde funcțiunea principală, cazarea, este derivată a locuirii.

Din 63 obiective analizate, 16 sunt locuințe individuale, 46 locuințe colective și un hotel.

Unul dintre programele funcționale abordate preferențial la Constanța de către Horia Maicu este acela al locuirii colective, iar pentru zonele centrale și marile bulevarde, acestea sunt amplificate prin utilizarea parterului pentru funcțiuni economice, spații comerciale sau servicii.

Locuința privată cu spații comerciale la parter, a fost utilizată ca program funcțional în special în zona Lotizării românești (pe strada Griviței strada, Cuza Vodă, strada General Manu, strada Atelierelelor, strada Vintilă Brătianu) dar și în zona peninsulară (vezi strada Revoluției de la 1989 fosta Remus Opreanu nr. 6, lângă Moscheea Carol).

Locuințele colective cu magazine la parter au fost construite de-a lungul Bulevardului Ferdinand (intersecție cu strada Miron Costin), Carol (intersecție cu Tudor Vladimirescu), în peninsulă (strada Dragoș Vodă 11 intersecție cu strada Ecaterina Varga, strada 9 Mai nr. 1 intersecție cu Revoluției de la 1989), dar în mod special pe strada Ștefan cel Mare, ce se prefigurează ca mare arteră comercială (strada Ștefan cel Mare nr. 17, 55) sau strada Răscoala 1907 (fost Scarlat Vârnav) nr.18 colț cu strada Ștefan cel Mare, la intersecțiile cu strada Ștefan Mihăileanu, bulevardul I. G. Duca.

ecture suggested by Horia Maicu mainly targeted the middle class, merchants, lawyers, doctors, teachers, engineers counted among the locals but he was not biased against the season visitors or the people involved in tourism (see the villas in Mamaia, Eforie, Carmen Sylva or Carlton Hotel).

The main function is of living, single family, 1-2 apartments, collective or simple or associated with connected functions, workshops, offices for freelancers, food service, commercial spaces... The exception would be the Carlton Hotel, where the main function – accommodation – derives from living.

Of 63 objectives under the study, 16 of them are individual houses, 46 collective and one is a hotel.

One of the functional programs that have a preferential treatment in Constanța from Horia Maicu is the one for collective living, while for the central areas and large boulevards, they are expanded by using the ground floor for economic functions, commercial spaces or services.

The private house with commercial spaces on the ground floor was mainly used as a functional program in the Romanian parcelling (Griviței, Cuza Vodă, General Manu, Atelierelelor, Vintilă Brătianu Streets) and also in the peninsula area (see Revoluția de la 1989 Street, former Remus Opreanu, number 6, next to Carol Mosque).

The collective houses with the ground floor stores were built along Ferdinand Boulevard (intersection with Miron Costin Street), Carol (intersection with Tudor Vladimirescu), on the peninsula (11 Dragoș Voda Street intersecting with Ecaterina Varga Street, 9 May Street number 1 intersected with Revoluția de la 1989 Street) but mainly on Ștefan cel Mare Street that starts shaping as a large commercial artery (17 Ștefan cel Mare Street, 55) or 18 Răscoala 1907 Street (former Scarlat Vârnav) cornering Ștefan cel Mare Street, at the intersections with Ștefan Mihăileanu, I.G. Duca Boulevard.

This program has the advantage of a populous area, ir-

Acest program prezintă avantajul populării zonei, indiferent de programul de funcționare a magazinelor. Atractivitatea imobilelor combinată cu oferta comercială a spațiilor de la parter, au transformat aceste imobile, cu ușurință, în repere urbane.

În prezent, concurența Mall-ului trimite aceste zone într-un con de penumbră ce cu greu poate fi evitat fără o politică urbană coerentă.

Reglementările urbanistice

Considerăm de mare importanță modul în care sunt selectate amplasamentele pentru proiecte și viitoare construcții. Cu toate licențele arhitecturale permise, construcțiile sale se încadrează strict în reglementările urbanistice și urmează îndeaproape direcțiile de dezvoltare propuse de acestea. Mai mult, se constituie ca exemple de urmat, datorită modului exemplar în care sunt ilustrate intențiile planificatorilor. Horia Maicu înțelege exact care este marele câștig al utilizării reglementărilor urbanistice în favoarea proiectului, fără a lăsa impresia derogărilor, fapt ce-i pune în valoare competențele profesionale.

Amplasare în oraș

Bineînțeles, amplasamentele posibile sunt analizate, comparate și abordate cu o deosebită vigilență. Studiile și schițele aflate în Colecția Daniel Balint dovedesc faptul că pentru un singur proiect sunt elaborate soluții pe mai multe amplasamente sau variante pe același amplasament. Astfel, din totalul de proiecte realizate putem identifica opțiunile preferențiale:

Pe marile bulevarde - 22 (Bulevardul Ferdinand - 12 obiective, Bulevardul Regina Maria - 2, Mircea cel Bătrân - 1, Bulevardul Tomis (Carol I) - 3, Strada Ștefan cel Mare - 4); Cartierul românesc - 23; în Peninsulă - 15; în Mamaia - un imobil și mai multe proiecte neidentificate.

respective of the business hours of the stores. The attractiveness of the buildings, combined with the commercial opportunities on the ground floor had easily turned these buildings into urban landmarks.

Currently, the competition of the shopping malls will send these areas into a shading cone that can hardly be avoided in the absence of a coherent urban policy.

The urban planning regulations

It is of a great importance the manner in which the locations are selected for the future projects and constructions. In spite of all the allowed architecture licenses, its constructions are strictly confined to the urban planning regulations and closely follow the development guidelines being recommended. Moreover, they are good examples to follow, thanks to the exemplary manner in which the intentions of the planners are illustrated. Horia Maicu has a perfect understanding of the biggest advantage of using the urban planning regulations to favour the project, without leaving the impression of waivers, which surely puts forward his professional competences.

Location in the city

The potential locations are examined, compared and approached in wide awakesness. The studies and sketches in Daniel Balint's collection are evidence for the fact that solutions for more locations or more variants on the same location are drafted. The preferential options out of the total houses being identified are:

The large boulevards - 22 (Ferdinand Boulevard - 12, Regina Maria Blvd - 2, Mircea cel Bătrân - 1, Tomis (former Carol I) Blvd - 3, Ștefan cel Mare Street - 4); Romanian Quarter - 23, Peninsula - 15; in Mamaia - 1 and more unidentified projects.

Amplasamente preferențiale

- La colț de stradă – intersecția a două străzi, cel mai utilizat amplasament – marchează tronsoanele dintre două intersecții, beneficiază de un plus de vizibilitate ceea ce constituie și un vad bun. Se constituie ca reper urban.
- Cap de perspectivă (intersecție în T - Vila Dălgeanu; intersecție în V- Bdul Regina Maria Nr.1...)
- Între 3 străzi – hotel Carlton, Blocul Constanța
- În front – cu perspectiva avantajoasă – (Strada Ștefan cel Mare nr. 17, Vila Leon)
- Cu vis-à-vis de excepție – Strada Arhiepiscopiei vis-à-vis de Catedrală, Strada Arhiepiscopiei vis-à-vis de Moscheea Carol I, Strada C. A. Rosetti vis-à-vis de Sinagogă, Piața Ovidiu vis-à-vis de Primărie și Banca Națională. În acest fel, construcția propusă nu numai că-și pune în valoare calitățile arhitecturale proprii, dar beneficiază și de notorietatea vecinătății.

Utilizarea terenului

Dacă în cazul unor locuințe individuale, loturile sunt generoase, construcția fiind așezată în mijlocul grădinii, pentru majoritatea lucrărilor, terenul este utilizat la maxim, construcțiile sunt între calcane, cu acces din stradă sau cu o curte simbolică.

Amplasarea în intersecții oferă avantajul a două fațade la stradă, marcarea accesului, dar și avantajul celor două calcane. Dimensiunile curții sunt suplinite de balcoane, logii sau terase cu pergole.

Regim de înălțime – doar două imobile sunt parter (Strada Pușkin NR. 11, Strada Dobrogei Nr.2). Pentru locuințele individuale sau cu două apartamente ale aceleiași familii este agreată formula P+1, iar pentru imobilele cu apartamente regimul de înălțime utilizat este S+P+2+3. La marile bulevarde regimul de înălțime poate fi S+P+3+4 și încă un nivel în retragere, în schimb spațiile de la parter sunt destinate publicului.

Preferential locations

- *A street corner – the intersection of two streets, the most widely used location – signals the sections between two intersections and benefits from a greater visibility, which translates as a good trading location. It is an urban landmark.*
- *Cornerstone building (T intersection – Dălgeanu Villa; V intersection – 1 Regina Maria Blvd.)*
- *Between 3 streets – Carlton Hotel, Constanța Building*
- *In the front – a favourable perspective- (17 Ștefan cel Mare Street, Leon Villa)*
- *With an exceptional vis-à-vis – Arhiepiscopiei Street vis-à-vis the Cathedral, Arhiepiscopiei Street vis-à-vis the Carol I Mosque, C. A. Rosetti Street vis-à-vis the Synagogue, Ovidiu Plaza vis-à-vis the City Hall and the National Bank. This is how the building being suggested not only puts forward the natural architectural qualities but it also benefits from the fragrance of the vicinity.*

Land use

While the individual houses have generous plots and the construction is placed in the middle of the garden for most works, the land is used at its maximum and the constructions are between dead walls, with street access or with a symbolical yard.

The placement in the intersection brings an advantage of two fronts facing the street, marking of the access and the convenience of the two dead walls. The yard is replaced by balconies, loggias or pergola terraces.

The height regime – only two buildings are on the ground floor (11 Puskin Street, 2 Dobrogei Street). For the individual houses or with two apartments belonging to the same family, the formula ,ground plus one floor is favoured, whereas the apartment blocks will have ,ground plus three floors'. On the large boulevards, the height regime can be ,ground plus four floors' and another one retreating, but the ground floors are meant for the public use.

Structura este de zidărie portantă sau cu stâlpi și grinzi din beton armat.

Planimetria proiectelor lui Horia Maicu, indiferent de abordarea stilistică a expresiei plastice, se evidențiază prin logica funcțională, corectitudinea relației între spații, claritate și coerență, proporționarea încăperilor în funcție de spațiul adăpostit. Planul este exprimat în volum și în plastica fațadei cu fermitate și eleganță. Volumele curbe ale imobilelor Art Deco adăpostesc spațiile reprezentative. De asemenea, acestea sunt prezente pe fațadele principale (de preferat două) iar spațiile cu servicii și anexe sunt orientate spre fațadele mai puțin vizibile (curți de serviciu) sau sunt exprimate prin goluri decorative (de exemplu, hublouri). Cert este că toate spațiile interioare sunt luminate și ventilate natural, dacă nu pe fațade opuse măcar pe fațade succesive. Balcoanele, terasele, pergolele, loggiile, în afară de rolul funcțional de extensie a spațiului interior, cel decorativ în plastica fațadei, au rol în protecția solară și constituie o barieră la vânt sau zăpadă iarna. Elaborată târziu, prin 1970, sinteză a experienței de o viață în proiectarea de arhitectură, lucrarea de doctorat Bazele Compoziției Arhitecturale reia în formă academică aceste principii, aplicate consecvent de-a lungul unei întregi cariere.

Stil arhitectural

Florentin – de influență mediteraneană – însușit în perioada studiilor la Roma și promovat de arhitecții italieni ce activau în Constanța – de exemplu, Romano de Simon, Mario Stopa și executat de constructorii italieni aflați în număr mare în Regat.

Art Deco, ce câștigă teren în anii 30 și care este avansat în Constanța de existența unor echipe de fierari buni profesioniști.

***The structure** is made up of load-bearing masonry or with reinforced concrete pillars and beams.*

*Irrespective of the stylistic approach of the plastic expression, the **floor plan** of Horia Maicu's projects is defined by the functional logics, the correctness of the space relation, coherent clarity, proportioning the rooms in dependence on the sheltered space. The plan is expressed in a volume and in the plastics of the facade with determination and elegance. The curved volumes of the art deco houses host the representative spaces. They are also visible on the main facades (preferably two) and the service spaces and annexes are oriented towards the less noticeable ones (service yards) or are expressed by decorative blanks (eg. portholes). It is evident that all the interior spaces are naturally lit and ventilated, if not on the opposite faces then on the successive facades. Save for the functional role of extending the interior space, the decorative role in the facade plastics, the balconies, terraces, pergolas, loggias bring protection from the sun and turn into barriers against the wind or snow in winter time.*

Written in 1970, a synthesis of a lifetime experience in architecture designing, the PhD paper "Principles of Architectural Composition" repeats these precepts in an academic manner, consistently applied along his entire career.

Architectural style

***Florentine** – of a Mediterranean influence – acquired during the studies in Rome and promoted by the Italian architects working in Constanța – for instance Romano de Simon, Mario Stopa and carried out by the Italian contractors in a large number in the Wallachian kingdom.*

***Art Deco**, which was gaining ground in the 30's, is favoured in Constanța by the presence of teams of good professional ironsmiths.*

Volumele sunt simple, de regulă fațadele își câștigă plasticitatea prin introducerea de console ce marchează simetria.

Retragerile sunt fie din planul fațadei, fie obținute prin extragerea colțurilor, ceea ce permite racordarea la volumele alăturate. Compoziția fațadei este prioritar orizontală, cu accente verticale.

Sunt marcate și tratate cu deosebită atenție intrările, cu ancadrame din piatră, ades în arcadă, uși din fier forjat sau bătut, cu sticlă, cu desene caracteristice. Balustradele balcoanelor sunt pline dar sunt marcate de feronerie, cu zone transparente sau doar cu mâna curentă metalică.

Detaliile sunt gestionate cu multă grijă, lipsește opulența fără a bănuși sărăcia, distribuția lor în economia construcției este echilibrată, excesul decorativ pe care îl întâlnim la alți arhitecți contemporani, este înlocuit de eleganță și coerență.

Tencuielile sunt simple, registrele fiind marcate cu profile. Apar finisaje cu piatră dar sunt incluse mai degrabă elementele ceramice (olanele, pentru construcțiile în stil mediteranean). Coșurile, hornurile sunt tratate ca elemente decorative.

Caracteristica principală a creației sale rezidă în efectul plastic obținut din distribuția volumelor. Mici console delimitează câmpul compozițional al fațadei, generează efecte de masivitate compensate de logii generoase sau creează ritmul compoziției orizontale când sunt însoțite de balcoane ce îmbrățișează planul retras.

Terasele marcate de pergole amplifică efectele spațiale ale compoziției și ale prezenței urbane. Echilibrul și eleganța compozițională sunt arareori explicitate de simetrie iar identificarea obiectului obligă la abordarea perspectivă.

The volumes are simple; mainly the facades will attain their plasticity by introducing consoles to mark symmetry.

The recesses are either from the facade plan or obtained from the corner extraction, which will allow the junction to the conjoint volumes. The facade composition is mainly horizontal, with vertical accents.

The entrances are carefully marked and dealt with, in stone frames, often in the arcade, doors in wrought iron or built-in glass, with characteristic drawings. The handrails of the balconies are full as they are marked with hardware, with transparent areas or with only a metallic hand rail.

The details are precisely managed, opulence is missing but poverty is not to blame, their distribution in the construction economy is balanced, the decorative balance of other contemporary architects is replaced with elegance and coherence.

Plastering is simple and the registers are marked with profiles. There will be finishings in stone but ceramic elements are rather included (roof tiles for the constructions in a Mediterranean style). The corners, chimneys are looked at as decorative elements.

The main characteristic of his creation lies in the plastic effect derived from the distribution of the volumes. Small consoles delineate the compositional field of the facade, generate effects of massiveness compensated by generous loggias or create the rhythm of the horizontal composition when accompanied by balconies embracing the retreated plan.

The pergola-marked terraces amplify the spatial effects of the composition and of the urban presence. The balance and elegance in composition are rarely developed by symmetry and the object identification dictates the approach in perspective.

Casa Caramilotis, ieri și azi /
Caramilotis House, now and then, Constanța

Hotel Carlton, Constanța

Casa Radu Arma, ieri și azi /
Radu Arma's House, now and then,
Constanța

Impresia generală este de echilibru dinamic. Între detașare și prezență, între zbor și ancorare, determinare, între retragere și afirmare, expunere. Casele sale invită, atrag și se lasă descoperite pe măsură ce le înțelegi și nu poți să nu le plăci. Sunt seducătoare. Sunt ca valurile mării, la fel și totdeauna altele.

Abordarea plastică și volumetrică a zonei de acces

Zona de acces este totdeauna marcată.

În funcție de regimul de construire avem două situații ce conduc la soluții diferite:

construire la aliniament;

compoziții cu volume retrase de la aliniament.

În funcție de importanța și funcțiunea accesului:

principal;

de serviciu;

diferențiat pentru proprietari diferiți;

diferențiat pentru locatari și pentru spații comerciale (sau destinate publicului);

În situația construirii de colț, accesele sunt distribuite pe laturi diferite.

Curtea urbană, restrânsă ca suprafață, poate fi utilizată pentru accesul principal și cel secundar simultan, cu porți și trasee diferite, despărțite de grădina de fațadă sau nu.

Dacă accesul principal se face din aliniamentul străzii, curtea este rezervată pentru accesele secundare.

Atunci când la parter sunt amplasate spații comerciale, cu acces din stradă, amplasamentul pe colț permite distribuirea acceselor pe fațade diferite, curtea putând deveni curte de serviciu.

Pentru accesul principal, curtea devine curte de primire, cu împrejmuire și porțiță din stradă, mic spațiu plantat, scara exterioară, eventual acoperită, feronerie personalizate: spații succesive, intermediare între spațiul public și cel comun privat.

Corpul ce adăpostește scara este marcat:

The general impression is of a dynamic balance, between separation and presence, flying and anchoring, determination, between backing and affirmation and exposure. His houses welcome you, attract and let themselves discovered as soon as you understand them. It is impossible not to love them as they are seductive, the same and different at the same time, like the sea waves.

The plastic and volumetric approach of the access area

The access area is always marked.

There are two situations leading to different solutions, depending on the building regime:

Building in alignment;

Compositions with retreated volumes.

In dependence on the access importance and function:

principal/main;

secondary/side;

differentiated for various owners;

differentiated for tenants and commercial spaces (or meant for the public);

For corners, the access is distributed on different sides.

The small urban yard can be used for the main and side access simultaneously, with different gates and tracks, separated or not from the front garden.

If the main access is made from the street alignment, the yard is destined for side accesses.

When commercial spaces are located on the ground floor, with a street access, the corner positioning allows the distribution of the accesses on different facades and the yard could become a side yard.

For the principal access, the yard will become a main yard, with enclosure and street gate, a small planted space, an exterior staircase – sometimes covered – with customized ironware: successive spaces, halfway between the public and the private common space.

The staircase has the following markings:

volumetric, prin tratarea acestuia ca un volum independent, unde este accentuată verticala; de obicei, dispunerea este laterală sau asimetrică, fapt ce rezultă din abordarea compozițională a volumelor dar este justificată funcțional; în cazul în care casa scării este inclusă în volumul general, este marcată prin banda verticală de lumină, axată peste intrare, amplasarea catargului metalic, marcarea negativului prin distribuirea consolelor imediat lateral.

Ușa de acces

Intrarea, indiferent de amplasarea în clădire, rangul beneficiarului, poziția în oraș și chiar funcțiune, este totdeauna marcată și tratată în mod special. Evident, importanța și funcțiunea clădirii sunt exprimate în mod diferit.

Amplasarea la aliniament a construcției – în funcție de rang, ușa de intrare poate fi marcată de o arcadă, firidă sau doar un ancadrament, astfel încânt să se bucure de o protecție simbolică iar prezența sa să participe la compoziția fațadei. Uneori aceasta este protejată și de o copertină, de consola sau balconul etajului.

Profilele acestor ancadramente sunt din piatră, mozaic prefabricat sau chiar din tencuială realizate la fața locului, prin schimbarea texturii.

Elementul spectaculos și caracteristic al acestor imobile îl constituie ușa propriu zisă. Tâmplăria accesului și scării, gândite împreună ca un tot unitar sunt totdeauna metalice pentru magazine și locuințe colective iar pentru locuințele private pot fi și din lemn cu elemente metalice.

Motivele decorative ale acestora pot fi reluate, atunci când este cazul, la împrejurimi sau porți, iar casa scării, indiferent dacă este sau nu marcată volumetric este marcată de catargul preluat din tema pachebotului.

in volumetric parameters, by dealing with it as an independent volume, where the vertical direction is being highlighted;

the disposal is usually lateral or asymmetrical, which comes from the compositional approach of the volumes and justified from the functional purpose;

where the staircase is included in the general volume, it will be made by light vertical band, articulated over the entrance, with the location of the metallic flagpole, while the negative space is marked by the lateral distribution of the consoles.

The entrance door

No matter the location in the building, the entrance or the beneficiary's status, the condition around town or the function, is always dealt with in a special manner. It is obvious that the building importance and function are expressed differently.

The building alignment – dependent on the social standing – for the entrance door can be signalled by an arcade or a mere frame so that it will enjoy a symbolical protection and its presence contribute to the facade composition. It is sometimes also protected by a dome, the floor console or the balcony.

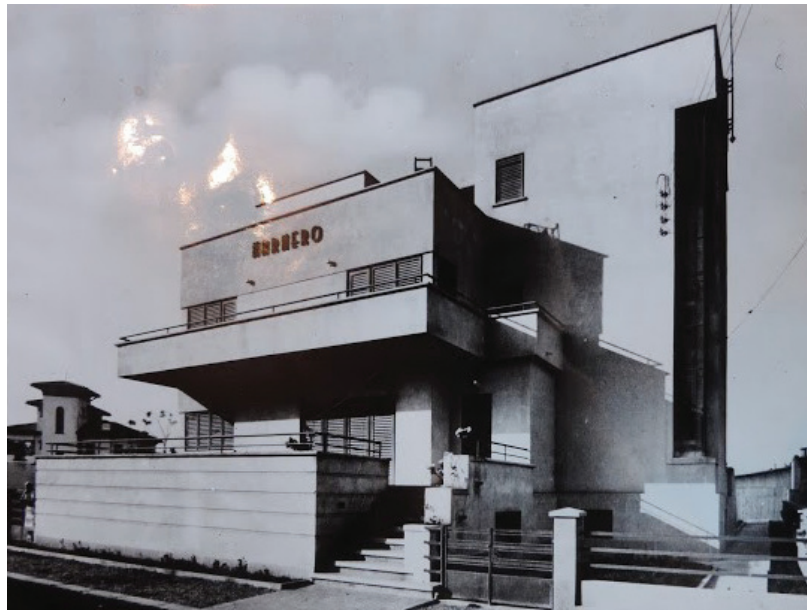
The profiles of such frames are in stone, prefab mosaic or even from plastering made on the spot, by changing texture.

The spectacular and characteristic element of these buildings is the door itself. The carpentry work of the stairs, desired to be an integral unit, is always metallic for stores and collective houses and wood with metallic elements for the private houses.

Their decorative motives can be reiterated, whenever deemed necessary, for the enclosures or gates, and the staircase will be marked by the flagpole taken from the packet boat theme, whether is volumetrically marked or not.

Blocul „Edilitatea” /
Edilitatea Building, Mamaia

Vila Goldfeld /
Goldfeld Villa, Mamaia

Vila Wald, azi Consulatul Turciei /
Wald Villa, now the Consulate of Turkey,
Constanța

Casa Nedelcu - Smirneos /
Nedelcu - Smirneos House, Constanța

Casa Leon / *Leon House, Constanța*

Aceste elemente decorative spectaculoase, care sunt feroneriile, realizate din fier bătut sau fier forjat, sunt primul motiv pentru care aceste imobile sunt incluse în stilul Art Deco.

Motivele caracteristice se regăsesc la mai multe construcții: valul, soarele, păianjenul în colț sau alte insecte (albine) sau, ca excepție, motivul floral. Alteori sunt motive geometrice, repetitive sau stilizări simbolice.

Acestea pot fi reluate la feroneria balcoanelor, grilajul ferestrelor, balustrade.

Tâmplăria ferestrelor este realizată din lemn, cu jaluzele reglabile ce permite controlul luminii în încăpere, ventilarea naturală și au rol antifracție. Sunt ferestre duble, bune izolatoare termic și fonic.

Pentru sublinierea vizuală și protecția planurilor orizontale exterioare (la atic, solbancul ferestrelor, muchia superioară a acestora sau la balustrada balconului) sunt utilizate profile din beton mozaicat prefabricat.

Marcarea muchiilor verticale se face prin retrageri profilate și tencuite în mod diferit de restul fațadei, deci schimbare de textură și compoziție a materialului. Alteori, golul ferestrei este bordat cu un cadru din piatră.

Scara

Scara este primul spațiu comun interior, reprezentativ, ce asigură distribuția pe nivele sau în cazul blocurilor cu apartamente, accesul la spațiul privat.

Panglica mătăsoasă a intradosului scării, se unduiește și strălucește în lumina filtrată de traforurile ce se întind pe toată înălțimea sa.

Treptele sunt elegante și comode, atât proporția dintre contratreaptă și treaptă fiind bine controlată cât și forma lor în plan, multe dintre ele fiind scări balansate măcar parțial.

Such amazing decorative elements, the ironware works, are made in either cast or wrought iron, and they are the first reason for including these buildings into the art deco style category.

The characteristic motives are to be found in many buildings, such as the wave, the sun, the corner spider or other insects (bees) or, as an exception, the flower motive. There will be sometimes geometrical motives, repetitive, or symbolical styling. They could be displayed in the ironworks of the balconies, the window lattice work, handrails.

The carpentry works of the windows is made in wood, with adjustable blinds to control the light volume in the room and the natural ventilation, plus having the anti-braking role. There are double windows, reducing the noise and extreme temperatures.

To have a better visual highlight and a protection of the exterior horizontal plans (in the attic, the window sills, their superior edge or for the balcony hand rail), profiles made from prefab mosaic-like concrete are used.

The marking of the vertical edges is done by profiled recesses and plastered in a different manner than the rest of the facade, i.e. a change in the material texture and composition.

The window empty space is other times rimmed with a stone frame.

The stairs

The stairs are the first interior public and representative space, providing the distribution to the storeys or the access to the private space for the blocks of flats.

The silky rail of the stairs intrados are winding and shining in the light filtered by the triforia spread along its entire height.

The steps are elegant and comfortable to walk on, since both the proportion between the counter-step and the step and their shape in the plan are well controlled – many of them being at least partially balanced.

Prima treaptă sau primul pachet de trei trepte, sunt mai mari, rotunjite, de regulă libere, marcând începutul scării. Pe acestea se sprijină primul sector al balustradei, cel de pornire, cu detalii caracteristice.

Treptele sunt realizate de obicei din mozaic turnat, simplu, alb sau negru. Contratreapta albă, tencuită, subliniază acuratețea detaliului. Același material este folosit pentru plinta la perete și pentru partea superioară a balustradei pline, zidite. Aceasta poate fi înaltă, piesele mozaicate constituind și mâna curentă sau mai scunde, la partea superioară fiind montate balustrade metalice. Mâna curentă este realizată din țevă cu diametru de 5-6 cm montată prin intermediul unor elemente decorative, bile cu diametru egal sau feronerie ce reiau grafic compozițiile ferestrei verticale metalice și ale intrării.

Pentru ușile de intrare la apartamente sunt utilizate tâmplării elegante din lemn, cu căptușeli.

Totdeauna intradosul scării este tratat cu aceeași grijă pentru detaliu. Nu sunt vizibile grinzi, racordurile între planurile orizontale, înclinate sau torsionate, sunt impecabile. Lumina laterală pune în valoare acest aspect și mărește riscul defectelor vizibile. Perspectiva ascendentă sau cea descendentă oferă privirii aceeași compoziție strălucită.

Ferestrele verticale ale casei scării au tâmplărie metalică, cu elemente decorative sau nu și pot fi prinse în ancadramente foarte fine din beton prefabricat. În această situație, elementul vertical poate fi multiplicat și este întâlnită situația cu trei rânduri orizontale și cinci verticale.

La casa Nedelcu, soluția de iluminare a casei scării este specială: sunt plasate două ferestre despărțite de o colonetă, în axul intrării.

La casa Sachelarie, ferestrele sunt întoarse pe colț, nu mai respectă axul intrării, cu efectul imediat al percepției volumului în perspectivă cu toate că vila este amplasată la aliniamentul bulevardului Ferdinand.

The first or the first three steps are larger, rounded, usually suspended, as to point out at the beginning of the stairs. The first section of the handrail leans on these three, with characteristic details.

The stairs are usually made of cast simple mosaic, white or black. The white plastered counter-step will emphasize the accuracy of the detail work. The same material is used for the plinth to the wall and for the built-in superior section of the full hand rail. This handrail can be high, with the mosaic elements being lower – metallic rails are installed for the superior section. The handrail is made of a 5-6 cm diameter pipe, mounted via decorative elements as equal-diameter balls or ironworks that will graphically imitate the compositions of the metallic vertical window at the entrance.

For the apartment entrance doors, elegant wooden carpentry is used, with padding.

The same care for the details is in the stairs intrados. No beams are visible, and the joints between the horizontal, angled or twisted plans are impeccable. The lateral light will capitalize on this aspect and increases the risk of the visible defects. The ascendant or descendent perspective will offer the same radiant composition to the onlookers. The vertical windows of the staircase have metallic ironwork, with or without decorative elements and they can be stuck in very fine frames of prefab concrete. Here, the vertical element can be multiplied and we will have the three-horizontal and five-vertical rows situation.

For Nedelcu House, the lighting solution of the staircase is special – two windows separated by a column in the entrance axis.

At Sachelarie House, the windows are reversed in the corner, they do not comply with the entrance axis and the immediate effect is of perceiving the volume in the perspective, even if the villa is located at the alignment of Ferdinand Boulevard.

Compoziția volumetrică rezultă din intersecția a două sau mai multe volume simple. Un corp paralelipipedic, masiv, tratat pe orizontală se intersectează cu un altul, vertical, cu înălțime mai mare ca primul. Acesta, de regulă ar adăposti casa scării. Poate fi așezat în planul doi, retras de la aliniament, fapt ce permite crearea curții de primire cu mecanismul său.

Etajele au console ce sunt amplasate asimetric în planul fațadei dar sunt simetrice în raport cu axul compozițional al colțului. Planul lor este amplificat de orizontala balcoanelor curbe spre latura liberă.

Pentru rezolvările de colț, parterul este tăiat într-un unghi la 45 de grade, conform normelor urbanistice iar etajele sunt în consolă, cele două fațade alăturate intersectându-se ortogonal.

La casa Nedelcu colțurile sunt abordate ca mici loggia decorative. Frecvent însă, acestea sunt agrementate de ferestre pe colț.

Independent de rezolvarea de detaliu, axul vertical al colțului este utilizat ca ax compozițional ceea ce implică o percepție a volumului în perspectiva și crearea spațiului arhitectural.

Arhitectura practică de Horia Maicu la Constanța, a propus un mod de locuire și implicit de viață ce satisfăcea nevoile cotidiene la standarde ce sunt valabile și azi. Profesionist bine informat, a promovat prin creația sa, un model de urbanitate ce a fost cu ușurință asimilat și însușit de populație. Este motivul pentru care nu vom spune despre el niciodată că a fost un constructor de case. A fost un formator, un educator, un creator de urbanitate, de cadru de viață ce induce un anumit tip de comportament, un civilizator.

Nu va pretinde nimeni, niciodată, că Horia Maicu a inventat arhitectura, un stil arhitectural, a trasat direcții și căi de urmat. Nu, dar în schimb a sesizat cu mult discernământ care sunt oportunitățile momentului și ale locului, le-a preluat, le-a ilustrat, le-a sprijinit, le-a transformat din idei în realități.

The volumetric composition comes from the intersection of two or more simple volumes. A parallelipedical massive body on the horizontal will intersect with a vertical one of a higher height. The latter will usually accommodate the staircase. It can be located in the secondary plan, retreated from the alignment, which allows the front yard with its mechanism.

The storeys have consoles that are asymmetrically located in the facade plan but they are symmetrical compared to the compositional axis of the corner. Their plan is amplified by the horizontal plan of the balconies curved towards the empty side.

To deal with the corners, the ground floor is cut to a 45-degree angle, according to the urban planning regulations and the storeys are in a console, while the two conjoint facades will intersect orthogonally.

For Nedelcu House, the corners are perceived as small decorative loggias, but they are frequently agreed with the windows in the corner.

Irrespective of the detail works, the vertical axis of the corner is used as a compositional axle, which involves an understanding of the volume in perspective and the building of the architectural space.

Horia Maicu's architecture in Constanța suggested a way of living and implicitly of a life that took care of the daily needs at standards that are still valid nowadays.

A well-informed professional, he promoted via his creation a model of urbanity that was easily assimilated by the population. This is the reason he will never be called a house contractor. He was a trainer, a creator of urbanity, of a life framework that triggered a type of behaviour, he was a true civilizer.

No one will ever claim that Horia Maicu invented the architecture, an architectural style or that he established guidelines to be followed. On the contrary, people can say that he had a lot of judgment to see the opportunities of his time and place and took them, made them visible, supported them and changed ideas into realities.

Horia Maicu a oferit Constanței un model de lux și rafinement, pe care constănțenii l-au apreciat, au învățat să-l utilizeze corespunzător, s-au adaptat exigențelor impuse de standardele de comportament propuse, au fost mândrii de ceea ce au devenit.

Din păcate, după cel de-al doilea război mondial, comanditarii au fost repede îndepărtați de casele lor. Locul lor a fost luat mai întâi de armatele sovietice iar după 1953 de mai multe familii locuind la comun, de utilizatori indiferenți la calitățile spațiului arhitectural. Încăperile și-au schimbat destinația, nivelul educațional și financiar al acestora a exclus posibilitatea unei utilizări corespunzătoare.

Spre deosebire de multe imobile construite în aceeași perioadă, chiar de arhitecți cunoscuți, având caracteristici stilistice similare, imobilele construite de Horia Maicu se remarcă printr-o calitate a execuției și finețe a detaliului, de invidiat. Arhitectura sa nu s-a degradat în timp datorită unor defecte de execuție, materialelor de slabă calitate sau unor detalii necontrolate. Distrugerile și degradările sunt rezultatul lipsei de interes a utilizatorilor inadecvați, intervențiilor ulterioare lipsite de profesionalism, neglijenței și indiferenței.

Horia Maicu provided Constanța with a model of luxury and sophistication, which Constanța citizens appreciated, learnt how to use it correctly, adjusted themselves to the exigencies coming from the suggested behaviour standards and were proud of what they had become.

It is unfortunate that, after the World War II, the benefactors were quickly removed from their houses. Their place was taken by the Soviet army and, after 1953, by multiple families living together, users who were indifferent to the qualities of the architectural space. The rooms have changed their destinations and their educational and financial level has questioned any appropriate use of that space.

Unlike other many buildings erected at that time, even by known architects and sharing stylistic characteristics, Horia Maicu's stand out by a high-calibre quality of execution and finesse in the detail that are truly unique. His architecture has not degraded itself in time due to execution defects, bad quality construction materials or unchecked details. But the ravage and degradation come rather from the lack of interest of the unfit users, the later interventions lacking professionalism, negligence and indifference.

Bibliografie / Bibliography

PAUL, Constantin, Dicționar universal al arhitecților, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, pg.207-208.

***Dicționarul constructorilor români, CDCAS, București, 2000, pg. 124.

***Arhitecți în timpul dictaturii, Amintiri, Editura Simetria, 2005, pg. 13,14,44,195.

***Arhiva Horia Maicu aflată în Colecția Daniel Balint